

Hoe kindvriendelijk is je asielcentrum?

Een analyse-instrument gebaseerd op de visietekst "Visietekst Begeleide kinderen & gezinnen in de asielopvang"

Hoe kindvriendelijk is je asielcentrum?

Een analyse-instrument gebaseerd op de “Visietekst
Begeleide kinderen & gezinnen in de asielopvang”

Ontwikkeld in het kader van het AMIF-project
“Verspreiden en operationaliseren van de visie op
opvang en begeleiding van kinderen en gezinnen in
het opvangnetwerk” (AMIF 093-125 / 2023-2025) in
opdracht van Fedasil en in samenwerking met het
Rode Kruis, Croix Rouge en Caritas.

Fournier, Katja, Van Acker, Kaat & Geldof, Dirk
(2024). Odisee Hogeschool, Kenniscentrum
Gezinswetenschappen.

I	Vooraf: waarom een analyse-instrument voor een kind- en gezinsvriendelijke opvang?	4
1.1	Vier fundamenteën voor een kind- en gezinsvriendelijke opvang	5
1.2	De inhoudelijke basis van de analyse-instrument	7
1.3	Doelstellingen en gebruik van het analyse-instrument	8
2	Kindvriendelijke asielopvang: aan de slag met het analyse-instrument	10
2.1	Voorafgaande vragen over het centrum	10
2.2	Aandacht en ondersteuning voor een kind- en gezinsvriendelijke basishouding	12
2.3	Gezinsleven waarborgen	14
2.4	Veiligheid	17
2.5	Onderwijs	30
2.6	Medische en psychische zorg	31
2.7	Vrije tijd en kindvriendelijke ruimtes	33
2.8	Juridische begeleiding met specifieke aandacht voor kinderen	36
2.9	Identiteitsontwikkeling bevorderen	37
2.10	Kindvriendelijke informatie en participatie	38
	Tot slot: een open droomvraag...	39
	Kinderen en gezinnen vormen een bijzondere groep in de asielopvang. Hoe kan je de kansen van kinderen en gezinnen in de opvang versterken?	40

1 Vooraf: waarom een analyse-instrument voor een kind- en gezinsvriendelijke opvang?

Kind- en gezinsvriendelijke opvangcentra zijn plaatsen waar kinderen (0-18 jaar) zich veilig voelen, in hun gezin en in de opvang, én waar hun kansen tot ontplooiing en ontwikkeling maximaal zijn. Opvangstructuren moeten daarom ook plaatsen zijn waar de veerkracht van kinderen en hun gezinnen maximaal wordt erkend en bevorderd.

Sinds 2020 zijn alle opvangpartners begonnen aan een reflectie- en groeiproces om opvangcentra kind- en gezinsvriendelijker te maken, in het kader van het AMIF-project “Kind zijn in een asielcentrum: kansen van kinderen en gezinnen versterken in de praktijk”. Een belangrijke stap daarin was het onderschrijven van de [“Visietekst Begeleide kinderen & gezinnen in de asielopvang”](#). De visie vormt de leidraad voor iedereen die deel uitmaakt van het opvangnetwerk: van beleidsmakers en ondersteunende diensten tot begeleiders, opvoeders, onthaalmedewerkers, maar ook voor gezinnen zelf. Deze leidraad wil een kader bieden, zowel voor het beleid in het opvangnetwerk, voor procedures binnen de opvangstructuren én voor de dagdagelijkse praktijken en handelingen van medewerkers en gezinnen in de opvang. Het gaat om **een gedeelde verantwoordelijkheid**, waaraan iedereen vanuit zijn of haar rollen, mogelijkheden en verantwoordelijkheden kan bijdragen aan het versterken van de kansen van (begeleide) kinderen, jongeren en gezinnen in opvangcentra.

Het voortdurend streven naar een kind- en gezinsvriendelijke opvang is een belangrijke ambitie in het opvangbeleid, waar ook ouders en bewoners actief bij betrokken zijn. In het opvangbeleid worden daarom garanties en praktijken ingebouwd om deze kind- en gezinsvriendelijkheid in de toekomst maximaal waar te maken. Dit analyse-instrument is zeker ook grotendeels relevant voor jongvolwassenen en de bewoners is het algemeen.

Op basis hiervan hebben we in samenspraak met het lerend netwerk en de opvangpartners, een analyse-instrument ontwikkeld om de kind- en gezinsvriendelijkheid van de bestaande opvangcentra in beeld te brengen, als opstap naar een verdere realisatie van de visietekst.

I.1 Vier fundamentele voor een kind- en gezinsvriendelijke opvang

De visietekst vertrekt vanuit vier fundamentele, die samen een kader vormen om het beleid en de praktijk te sturen. Het zijn vier elkaar aanvullende brillen om de belangen van kinderen in de opvang te analyseren. Ze worden vervolgens vertaald in acht leidende principes voor een kind- en gezinsvriendelijke opvang en twee basisvoorwaarden.

1.1.1 Het belang van het kind staat centraal.

Kinderen en jongeren in asielopvang zijn en blijven eerst en vooral kinderen. Om hun toekomstkansen te optimaliseren, is het belangrijk om hen in de eerste plaats als kinderen te benaderen, eerder dan als verzoekers om internationale bescherming. Aansluitend bij de internationale standaarden staat het principe van 'the best interest of the child' centraal, of zoals artikel 22bis van de Belgische grondwet vermeldt: "Het belang van het kind is de eerste overweging bij elke beslissing die het kind aangaat." Bij het bepalen van het belang van het kind wordt altijd rekening gehouden met de individuele omstandigheden van elk kind.

1.1.2 Elk kind in de opvang wordt erkend als drager van fundamentele, onvervreembare rechten.

Het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind kreeg in 1992 ook in België kracht van wet. België moet alle rechten van het Kinderrechtenverdrag respecteren en waarborgen voor alle kinderen onder zijn rechtsbevoegdheid, dus ook voor kinderen in de opvang. Het Kinderrechtenverdrag biedt niet alleen een wettelijk kader; het vormt bovenal een zinvol en bruikbaar referentiekader om beleid en praktijk aan te sturen. De internationaal en nationaal erkende kinderrechten zijn de mensenrechten van kinderen en jongeren. Het zijn fundamentele normen die kinderen en jongeren als volwaardige burgers een eigen plaats willen geven in onze samenleving.

1.1.3 Het welzijn en welbevinden van kinderen in opvang hangt nauw samen met dat van hun gezin.

Een visie op kindvriendelijke opvang uitwerken is onlosmakelijk verbonden met het ontwikkelen van een visie op de rechten en verantwoordelijkheden van ouders en gezinnen in de opvang. Gezinnen worden in de opvang erkend en ondersteund in hun rol als primaire zelfstandige zorgsystemen. Daarbij wordt ook de (transnationale) familiale context erkend en ondersteund. Ouders dragen het ouderlijk gezag en de primaire verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de veiligheid van hun kinderen. De ervaringen voor en doorheen de vlucht, het verblijf in een collectieve opvangstructuur en de onbekendheid met de Belgische samenleving zorgen er echter voor dat niet alle ouders deze rol ten volle kunnen opnemen. Daarom hebben de opvangstructuren hierin een ondersteunende rol, waarbij ze samen met de gezinnen mee toezien op de veiligheid en groeikansen van kinderen, met respect voor de autonomie van gezinnen. Er is hierbij zeker ook aandacht voor de brede context (familiaal, socio-economisch, psychologisch, institutioneel, duur van de procedure....) die de realiteit van de gezinnen beïnvloedt.

1.1.4 Kinderen en gezinnen in opvang (h)erkennen als veerkrachtige actoren.

We willen kinderen en hun gezinnen in de opvang vooral op hun veerkracht aanspreken.

De veerkrachtige handelingen die kinderen en hun gezinnen stellen, vormen de basis voor een krachtgerichte benadering van gezinnen in de opvang. Die veerkracht is deels persoonsgebonden, maar wordt in belangrijke mate mee beïnvloed door de opvangcontext waarin ze na de vlucht terechtkomen en door de relaties die zich in deze nieuwe context vormen met opvangmedewerkers, hulpverleners, leerkrachten en andere betrokkenen. Aandacht voor de institutionele en structurele factoren die deze veerkrachtige handelingen kunnen bevorderen of belemmeren is daarom cruciaal. Positieve (hulpverlenings-)relaties en beleidskaders ondersteunen de veerkrachtige handelingen en houdingen van gezinsleden.

1.2 De inhoudelijke basis van de analyse-instrument

Het analyse-instrument is gebaseerd op de visietekst met twee basisvoorwaarden:

1. kwaliteitsvolle begeleiding vanuit een kind- en gezinsvriendelijke basishouding
2. veilige en aangepaste infrastructuur.

Daarnaast vraagt een kind- en gezinsvriendelijke opvang aandacht voor acht leidende principes:

1. gezinsleven waarborgen;
2. een veilige omgeving creëren;
3. onderwijs ondersteunen;
4. fysieke en geestelijke gezondheid;
5. vrijetijdsbesteding en kindvriendelijke ruimtes;
6. juridische begeleiding met specifieke aandacht voor kinderen;
7. identiteitsontwikkeling bevorderen;
8. kindvriendelijke informatie en participatie.

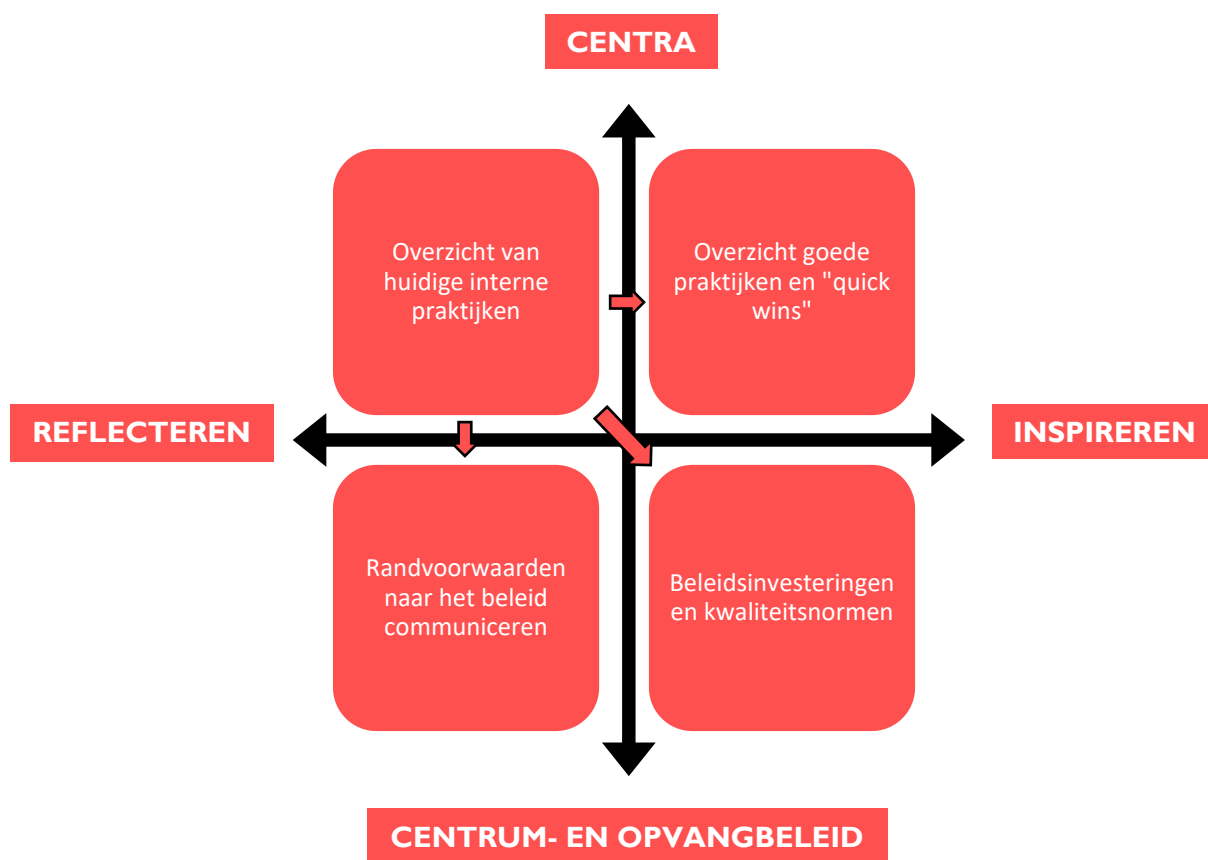
1.3 Doelstellingen en gebruik van het analyse-instrument

Hoe kind- en gezinsvriendelijk is een opvangcentrum vandaag? Het analyse-instrument is een hulpmiddel om dit samen in beeld te brengen, en te kijken waar en hoe stappen vooruit kunnen worden gezet. Het is dan ook een reflectie- en inspiratietool die een steun kan zijn voor keuzes binnen de praktijk, het intern beleid maar ook voor het bredere opvangbeleid.

Centra kunnen zelf aan de slag met dit analyse-instrument, of dit kan (voor een beperkt aantal centra) onder begeleiding van de onderzoekers een startpunt zijn voor de trajectbegeleiding. Het analyse-instrument kan in zijn geheel gebruikt worden (bijvoorbeeld als jaarlijkse of meerjaarlijkse doorlichting van de praktijken in het centrum) of met een specifieke focus gekozen door het team of als een persoonlijke oefening. Het analyse-instrument is een tool om zowel macro-, meso- als microniveau werk te maken van nog kindvriendelijkere opvangcentra.

Het is essentieel om rekening te houden met de mentale ruimte en tijd die het team ter beschikking heeft om het aantal en de thema's te kiezen die met de analysetool geanalyseerd moeten worden, zodat het motiverend en niet verlamdend werkt.

Met dit reflectie-kader kan men de randvoorwaarden, zoals infrastructuur, interne procedures personeelsbeheer, financiële en menselijke middelen, identificeren die nodig zijn om de doelstellingen van de visietekst te behalen. Goede praktijken kunnen hierdoor gedeeld worden met andere centra. Meer dan een "checklist" over bestaande praktijken kunnen het analyse-instrument ook als hefboom dienen voor beleidskeuzes- en investeringen. Het analyse-instrument is geen evaluatie-instrument.

Een multi-actor perspectief: kijken door de ogen van kinderen en gezinnen, bewoners én medewerkers.

Het is belangrijk om de verschillende perspectieven van personeel en bewoners (inclusief kinderen) mee te nemen in deze analyse. Een ruimte die veilig lijkt voor een volwassene, is dat niet altijd voor een kind. Iedereen heeft verschillende filters voor zijn ervaringen en gevoelens, afhankelijk van zijn leeftijd, gevoeligheid, rol, behoeften, enz. Bij het toepassen van dit analyse-instrument moeten we ons afvragen: wat weten we? Op basis van informatie van wie? Met welke perspectieven hebben we rekening gehouden in de analyse? Welke perspectieven ontbreken nog? In deze context is het belangrijk om het team in de breedste zin te betrekken, omdat iedereen deels verschillende en complementaire realiteiten van het leven in het centrum ziet en ervaart. Het is belangrijk om verschillende perspectieven of ervaringen te kunnen verzamelen en eventueel vergelijken.

Naast dit analyse-instrument is er ook een belevingsinstrument (in ontwikkeling): “Het centrum door kinderogen”. Met dit instrument komt er aandacht voor de beleving van kinderen, een resultaat aan sich. De beleving van kinderen kan soms verschillen van die van de volwassenen en moet meegenomen worden in screenings van de praktijken en processen binnen een opvangcentrum. Tegen eind 2024 is de eerste versie beschikbaar.

2 Kindvriendelijke asielopvang: aan de slag met het analyse-instrument

Hoe kind- en gezinsvriendelijk is het opvangcentrum vandaag? Dit analyse-instrument stelt een heel aantal vragen naar het bestaan, of niet, van bepaalde praktijken, procedures of mogelijkheden in de centra. We willen graag verder gaan dan enkel de vraag of praktijk/mogelijkheid bestaat maar ook zien of deze effectief zijn. Op het einde van ieder thema voorzien we ruimte voor een meer open reflectie over drempels, uitdagingen, opportuniteiten en verbeterkansen.

Het invullen van het analyse-instrument kan als groepsoefening samen gebeuren maar het kan ook interessant zijn dat elke teamlid dit apart invult. Dit maakt het dan mogelijk om te zien of alle opvangmedewerkers hetzelfde zien en beleven of dat er (substantiële) verschillen zijn. Dit is op zich ook al een resultaat waar verder mee aan de slag kan gegaan worden (waar liggen die verschillen, zijn alle processen even duidelijk voor iedereen, zijn er filters op de communicatie, ...). Het vakje "Ik weet het niet" moet alleen uitzonderlijk worden ingevuld als de persoon niet weet of een bepaalde praktijk of procedure al dan niet bestaat.

De gebruikte woordenschat in dit analyse-instrument zal tussen opvangmedewerkers ook soms anders begrepen worden. Eerder dan een probleem kan dit juist een opportuniteit zijn om als team samen te bespreken hoe bepaalde termen geïnterpreteerd worden en hoe men dit anders kan begrijpen. Expliciet benoemen wat de ander impliciet begrijpt is al een manier om elkaar beter te begrijpen.

2.1 Voorafgaande vragen over het centrum

Instructie: deze vragen moeten als team beantwoord worden. Bespreek deze oefening op een korte tijd (max +/- 15min).

Overzichtsragen:

- Hoeveel bewoners heeft het centrum?
  - Hoeveel begeleide kinderen?
  - Hoeveel niet begeleide minderjarigen (BMV)?
  - Hoeveel gezinnen?
- Welke doelgroepen worden opgevangen (in welke verhoudingen)?
  - Wat zijn de voor-en nadelen van het samenleven van deze verschillende doelgroepen?
  - Wie beschouwt men als een kwetsbare groep?
  - Is er een scheiding tussen doelgroepen? Zo ja hoe wordt deze georganiseerd?
    - Aparte blokken/gangen/verdiepingen?
    - Hoe worden deze de toegang tot de verschillende delen gereguleerd?
    - Is er een specifiek kamertoewijzingsbeleid voor kwetsbare groepen?

- Wat zijn de grootste uitdagingen en interessantste praktijken in uw centrum?
  - Wat zijn de voor- en nadelen van de grootte (aantal bewoners) van het centrum?
  - Wat zijn de voor- en nadelen van de locatie en omgeving van het centrum (mobiliteit, toegang tot diensten, toegang tot groene ruimtes, ...)?

Belangrijke opmerking: De kwaliteit van de opvanginfrastructuur heeft een fundamentele impact op het welbevinden en de manier van samenleven van de bewoners. Het is belangrijk om de voor- en nadelen van de infrastructuur, en hoe deze een impact hebben op de levens van de bewoners en de werkpraktijken van de medewerkers, mee te nemen in de analyse. Infrastructurele elementen zijn verweven in de verschillende onderdelen. Ze worden in het blauw aangegeven.

Sommige elementen vallen geheel of gedeeltelijk onder de verantwoordelijkheid van het opvangbeleid. Deze elementen vallen dus niet onder de directe verantwoordelijkheid van het personeel, maar ze zijn fundamenteel om een echt overzicht te hebben van wat er nodig is om opvangcentra te hebben die geschikt zijn voor kinderen en gezinnen. Deze elementen zijn cursief aangegeven.

2.2 Aandacht en ondersteuning voor een kind- en gezinsvriendelijke basishouding

2.2.1 Een kind- en gezinsvriendelijke basishouding

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Het centrum heeft een visie over kind- en gezinsvriendelijke basishouding in de praktijk							
<i>Een kind- en gezinsvriendelijke houding staat als vereiste in de functieprofielen</i>							
In de begeleiding is er specifieke aandacht voor de noden van kinderen, over alle levensdomeinen heen (een holistische benadering).							
Het werken aan een vertrouwensrelatie met de kinderen (en ouders) staat centraal ¹							
<i>Alle medewerkers hebben een basiskennis van de psychosociale ontwikkeling van het kind(welke noden op welke leeftijd)</i>							

Open bijvragen:

- Wat zijn de obstakels of uitdagingen in de omgang met kinderen en gezinnen? Wat zijn de drempels voor een kind- en gezinsvriendelijke aanpak en houding?
- Hoe vertaalt de kind- en gezinsvriendelijke houding zich in de praktijk? Welke interessante praktijken bestaan er?
- Hoe beleven kinderen dit? Hoe weet je dit?

¹ Wat onder een vertrouwensrelatie wordt verstaan, kan van persoon tot persoon verschillen. Dit kan een interessant teamgesprek zijn an sich.

2.2.2 Vorming en ondersteuning voor opvangmedewerkers

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Al wie met kinderen werkt, krijgt een aangepaste vorming en ondersteuning. Deze vormen zijn onder meer gericht op de ontwikkelingskansen en dynamieken van kinderen, op de bescherming van kinderen en hun behoeften en rechten.</i>							
<i>Er zijn regelmatige intervisiemomenten voor de opvangmedewerkers over situaties waarin kinderen betrokken zijn</i>							
<i>Opvangmedewerkers kunnen interne supervisie of ondersteuning aanvragen</i>							
<i>Opvangmedewerkers kunnen externe supervisie of ondersteuning aanvragen</i>							
<i>Medewerkers worden getraind in het omgaan met beroepsgeheim en gedeeld beroepsgeheim, met name in gevallen waarin een kind gevaar loopt</i>							
<i>Alle medewerkers hebben opleidingen gevolgd voor het omgaan met geweld waar kinderen betrokken zijn</i>							

Open bijvragen:

- Wat zijn de drempels voor opvangmedewerkers om een aangepaste steun te krijgen?
- Wat geeft hier en nu al steun aan de opvangmedewerkers?

2.3.2 Zelfkookfaciliteiten (of maaltijden)

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Alle gezinnen beschikken over zelfkookmogelijkheden							
Voor gezinnen met kinderen zijn er ruimtes om samen te kunnen eten zonder andere bewoners							
Er zijn ruimtes waar er borstvoeding kan gegeven worden							
Er bestaat een systeem zodat kinderen toegang kunnen krijgen tot eten als hun ouder(s) uitzonderlijk er niet zijn/geen maaltijden kunnen verzorgen							

Open bijvragen:

- Wat zijn de uitdagingen en interessante praktijken op het gebied van zelfkook/maaltijden in het centrum?

2.3.3 Samen met ouders werken

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Opvangmedewerkers zitten geregeld samen om te bespreken hoe ze de autonomie van ouders kunnen vergroten of versterken, of waar ze die autonomie onnodig beperken							
Er is actief aandacht om structurele of praktijkgebonden barrières die de autonomie en de veerkracht van de gezinnen beperken, systematisch af te bouwen							
Gesprekken over ouderschap (in de collectieve opvang) met de ouders maken deel uit van de begeleiding							
Er is regelmatige intervisie onder begeleiders over hun (impliciete)visie op ouderschap							
Er is een regelmatig groepsaanbod voor ouders om samen aspecten van het ouderschap te bespreken							
Er wordt traumasensitief gewerkt met de ouders							
Er wordt veerkracht-versterkend met de ouders gewerkt							
Er wordt niet-oordelend en constructief gecommuniceerd met de ouders							
Ouders worden actief voorbereid op het leven na het centrum							
<i>Er is opvang voorzien voor de kinderen van alleenstaande ouders die werken Inaar belangrijke afspraken moeten</i>							

Open bijvragen:

- Wat zijn de uitdagingen en interessante praktijken die we in ons centrum tegenkomen rond ouderschapsondersteuning?
- Wat zijn de structurele of praktijkgebonden barrières die de autonomie van ouders beperken?

2.4 Veiligheid

Opdat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen, is een gevoel van veiligheid fundamenteel.

We vertrekken hierbij zowel van een positieve definitie van veiligheid (een positief leef- en ontwikkelingsklimaat voor kinderen) als een negatieve definitie (het ontbreken van geweld en gevaar).

2.4.1 Infrastructurele elementen

2.4.1.1 Toegang tot het centrum

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Er is een centraal onthaal of systeem, waardoor het duidelijk is wanneer kinderen (of bewoners) aanwezig zijn en/of het centrum verlaten</i>							
<i>Er is een systeem of een infrastructureel aspect dat voorkomt dat kinderen het centrum ongezien kunnen verlaten</i>							
Er bestaan duidelijke regels over wie toegang mag krijgen tot het centrum							
De toegang van externen tot het centrum wordt effectief gecontroleerd, zowel overdag als 's nachts.							

Open bijvragen:

- Wat zijn de uitdagingen en interessante praktijken om de toegang van en naar het centrum te controleren?
- Op welke manieren worden gemeenschappelijke ruimtes (dag en nacht) gecontroleerd?

2.4.1.2 Sanitair

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
<i>Gezinnen beschikken over privé sanitair</i>						
<i>Alle publieke toiletten en douches zijn goed afsluitbaar door gebruikers, er zijn geen kapotte sloten</i>						
<i>De deuren gaan van de grond tot boven (het is niet mogelijk onder of boven de deuren in de toiletten of douches te kijken)</i>						
<i>Het sanitair voor mannen en vrouwen is duidelijk van elkaar gescheiden in aparte ruimtes</i>						
<i>Er zijn aparte doucheruimtes voor gezinnen</i>						
<i>Er zijn specifieke toiletten voor kinderen en gezinnen</i>						
<i>Er zijn toiletten en lavabo's op maat van jonge kinderen</i>						
<i>Gezinskamers beschikken ook over een wasbak in de kamers.</i>						
<i>Het sanitair ligt dicht bij de kamers van gezinnen en kinderen.</i>						
<i>Er is de mogelijkheid voor baby's en kleine kinderen om een bad te nemen</i>						
<i>De routes die kinderen en gezinnen moeten afleggen om tot het sanitair te geraken zijn volgens de volwassenen goed verlicht en veilig.</i>						
<i>De routes die kinderen en gezinnen moeten afleggen om tot het sanitair te geraken zijn volgens de kinderen goed verlicht en veilig</i>						
<i>Het sanitair is goed onderhouden</i>						

Open bijvragen:

- Hoe beleven kinderen de ruimtes van het sanitair? Hoe weten we dit?
- Is er aangepast sanitair voor transgender- of interseksekinderen en -personen?

2.4.1.3 Gangen

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Alle gangen zijn goed verlicht							
Er is een avondklok voor kinderen om voldoende slaap voor kinderen mogelijk te maken							
Er is voldoende (sociale) controle van bewoners en opvangmedewerkers in de gangen en de gemeenschappelijke ruimtes, volgens de opvangmedewerkers							
Er is voldoende (sociale) controle van bewoners en opvangmedewerkers in de gangen en de gemeenschappelijke ruimtes, volgens de ouders							
Er is voldoende (sociale) controle van bewoners en opvangmedewerkers in de gangen en de gemeenschappelijke ruimtes, volgens de kinderen							

Open bijvragen:

- Bestaan er spanningen rond het gebruik van de gangen? Zo ja, de welke?
- Hoe zien kinderen het gebruik van de gangen?
- Wat zijn de uitdagingen en interessante praktijken voor het beheren van lawaai in de gangen?

2.4.2 Preventie van geweld

2.4.2.1 Positief leefklimaat

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
De relaties tussen verschillende groepen van bewoners (alleenstaande en gezinnen, NBMV) zijn ontspannen ²						
De relaties tussen verschillende culturele groepen van bewoners zijn ontspannen						
De relaties tussen bewoners en personeel is ontspannen						
De visietekst om de kind- en gezinsvriendelijkheid van het centrum te garanderen is gekend en gedragen binnen de personeelsgroep						
Het kindvriendelijk huisreglement is in overleg met de kinderen ontwikkeld						
De kindvriendelijke versie van huishoudelijk reglement wordt met de kinderen besproken rekening houdend met leeftijd en capaciteiten						
Kinderen worden actief geïnformeerd over hun rechten						
<i>Kinderen worden actief geïnformeerd over de risico's verbonden aan het gebruik van sociale media</i>						
Bij incidenten of conflicten wordt er herstelgericht gewerkt in het centrum						
<i>Er bestaat een functie van "conflict-bemiddelaar" in het team</i>						
<i>Er is een gemakkelijke toegang tot interculturele bemiddelaars</i>						

² Wat onder "ontspannen relaties" wordt verstaan, kan van persoon tot persoon verschillen. Dit kan een interessant teamgesprek zijn an sich.

Open bijvragen:

- Hoe definiëren de verschillende leden van het team “ontspannen relaties”? Welke factoren spelen in het beleven van spanning?
- Hoe beleven kinderen de relaties tussen bewoners in het centrum?
- Welke middelen worden meestal gebruikt om relaties te ontspannen?

2.4.2.2 Steun en (zelf)zorg voor opvangmedewerkers

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
<i>Er bestaan initiatieven op vlak van zorg en ondersteuning van personeel.</i>						
<i>Er zijn regelmatig intervisies, met aandacht voor de kind- en gezinsvriendelijkheid van de werking.</i>						
<i>Er is een cultuur in het centrum die medewerkers aanzet en ondersteunt met elkaar gedrag, of interventies te bespreken. Dit gebeurt ook effectief.</i>						

Open bijvragen:

- Welke drempels en de interessante praktijken om medewerkers te ondersteunen?

2.4.3 Detectie van geweld en interne procedures

2.4.3.1 Een globaal veiligheidsplan

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
<i>Er wordt jaarlijks een risico-analyse gemaakt, met specifieke aandacht voor de infrastructuur</i>						
Opvangmedewerkers worden op actieve wijze betrokken bij het opstellen van de risico-analyses						
Kinderen worden op actieve wijze betrokken bij het opstellen van de risico-analyses						
Volwassen bewoners worden op actieve wijze betrokken bij het opstellen van de risico-analyses						
<i>Het centrum beschikt over een intern kindvriendelijk veiligheidsplan</i>						

Open bijvragen

- Welke incidenten zijn er geweest in het laatste jaar waarin kinderen betrokken waren (als getuige of direct betrokken partij)?
  - Waar hebben deze plaats gevonden? Zijn er ruimtes waar er meermaals conflicten of incidenten zich hebben voorgedaan?
  - Wat voor incidenten?
  - Waren kinderen betrokken als :
    - Slachtoffer
    - Betrokken partij
    - Getuige
  - Hoe zijn de incidenten aan het licht gekomen?
- Welk gevolg is eraan gegeven?

2.4.3.2 Detectie van geweld en meldingsprocedures

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Alle medewerkers kennen de signalen en hebben aandacht voor fenomenen van geweld tussen kinderen / pestgedrag/ negatieve groepsdynamieken</i>							
<i>Alle medewerkers kennen de signalen en hebben aandacht voor fenomenen van automutilatie en suicide-gedachten</i>							
<i>Alle medewerkers kennen de signalen en hebben aandacht voor fenomenen van familiaal geweld.</i>							
<i>Alle medewerkers kennen de signalen en hebben aandacht voor fenomenen van seksuele intimidatie en stalking</i>							
<i>Alle medewerkers kennen de signalen en hebben aandacht voor fenomenen van seksueel geweld en incest</i>							
<i>In het centrum is er een meldpunt waar bewoners geweld en onveiligheid kunnen aankaarten</i>							
<i>Dit meldpunt is gekend bij alle bewoners en wordt als laagdrempelig ervaren</i>							
<i>Alle meldingsprocedures zijn toegankelijk en kindvriendelijk</i>							
<i>Er is een ombudspersoon voor personeelsleden die klachten omtrent geweld/onveiligheid kan ontvangen</i>							

Open bijvragen:

- Welke drempels kunnen er bestaan voor kinderen, ouders, bewoners of opvangmedewerkers om signalen of vormen van geweld te signaleren?
- Hoe vertellen kinderen over geweld? Aan wie vertellen ze daarover?

2.4.4 Opvolgen en beheren van incidenten

2.4.4.1 Procedures in het geval van geweld

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Er zijn in het centrum duidelijke interne procedures voor het omgaan met situaties van onveiligheid/geweld</i>							
<i>Het centrum heeft duidelijke en heldere interne procedures voor het omgaan met situaties van vermoedelijke of daadwerkelijke geweld tegen kinderen</i>							
<i>Er zijn duidelijke interne procedures voor het omgaan met geweld en/of pestgedrag tussen kinderen</i>							
<i>Er zijn in het centrum duidelijke procedures voor het omgaan met automutilatie en zelfdodingsdreiging</i>							
<i>Er zijn in het centrum duidelijke procedures voor het omgaan met (vermoedens van) familiaal geweld</i>							
<i>Er zijn in het centrum duidelijke procedures voor het omgaan met (vermoedens van) seksueel geweld en incest</i>							
<i>Er zijn in het centrum duidelijke procedures voor het omgaan met verwaarlozing</i>							
<i>De rechten van slachtoffers van geweld zijn in het centrum duidelijk beschermd</i>							
<i>Er zijn in het centrum duidelijke afspraken over wanneer externe diensten (de politie, jeugdzorg, ...) betrokken moet worden</i>							
<i>Er bestaat een volledige sociale kaart van externe diensten die regelmatig wordt bijgewerkt met aandacht voor diensten die specifiek naar kinderen toe zijn gericht</i>							
<i>Het centrum beschikt over een veilige kamer (na een incident) om iemand even apart te zetten</i>							

Open bijvragen:

- Kent iedereen de procedures? Begrijpt iedereen de procedures op dezelfde manier?
- In welke gevallen vermoeden/weten we van geweld tegen kinderen (met volwassenen of tussen kinderen)? Hebben we duidelijke procedures om hiermee om te gaan? Zijn ze effectief?
- Hoe spreken kinderen over deze procedures?

2.4.4.2 Registratie van geweld

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Incidenten worden systematisch geregistreerd</i>							
<i>Er bestaat hierbij een specifieke incidentenregistratie voor incidenten waar kinderen direct en indirect (ook als getuige) bij betrokken zijn</i>							
Het is voor iedere medewerker duidelijk wanneer, hoe en door wie incidenten worden geregistreerd							
Er is systematisch aandacht voor mogelijke eerste signalen van geweld							
Alle kinderen zijn bewust van hun rechten in het geval van problemen of incidenten							
Het is voor alle medewerkers duidelijk wie de incidentenregistratie invult en opvolgt							
Alle medewerkers kregen de nodige informatie inzake incidentenregistratie							
Opvangmedewerkers ervaren geen drempels om incidenten te melden of te registreren							

Open bijvragen:

- In welke situatie kan het gebeuren wat incidenten niet geregistreerd worden? Waarom?
- Wat gebeurt er als je geweld tegen kinderen vermoedt, maar het niet zeker weet?

2.4.4.3 Eerste reactie bij een incident

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Er is een beleid en gedeelde praktijk over het omgaan met de aanwezigheid van kinderen tijdens en na incidenten</i>							
<i>Alle opvangmedewerkers zijn gevormd om een eerste medische en psychologische hulp te verschaffen bij incidenten</i>							
<i>Bepaalde leden van het team zijn specifiek aangewezen om incidenten met kinderen te volgen</i>							

Open bijvragen:

- Wat ging er goed in het omgaan met de laatste incidenten? Wat ging er minder goed? Waar ligt dat aan en wat kan hieruit geleerd worden?
- Wat vertellen kinderen over de eerste omgang met incidenten?

2.4.4.4 Opvolgen van incidenten

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Er bestaat laagdrempelige opvolging voor personeel na incidenten (cf stressteam)</i>							
Het incident wordt opgevolgd met de kinderen om hun behoeften te identificeren en hierop in te spelen							
Kinderen die dit nodig hebben, krijgen gemakkelijk toegankelijke follow-up ondersteuning na incidenten							
Er bestaat laagdrempelige opvolging voor volwassen bewoners na incidenten							
<i>Bij incidenten is het voor medewerkers duidelijk hoe om te gaan met gedeeld beroepsgeheim</i>							
Er zijn duidelijke regels voor het omgaan met mensen die getuige zijn van een incident							
<i>Er is een beleid/visie rond opvolging van de eventuele (minderjarige) plegers van grensoverschrijdend of gewelddadig gedrag</i>							

Open bijvragen:

- Welke incidenten zijn er geweest in het laatste jaar?
  - Waar hebben deze plaats gevonden? Zijn er ruimtes waar er meermaals conflicten of incidenten zich hebben voorgedaan?
  - Wat voor incidenten?
  - Waren kinderen betrokken als :
    - Slachtoffer
    - Betrokken partij
    - Getuige
  - Hoe zijn de incidenten aan het licht gekomen?
- Worden de kinderen momenteel geïnformeerd over wat er gebeurt als er een incident met kinderen plaatsvindt? Wordt er contact met hen opgenomen met informatie zodra deze beschikbaar is?

2.4.4.5 Verdwijningen

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Er bestaan duidelijke protocollen in het geval van de verdwijning van een kind							
Er bestaan duidelijke protocollen in het geval van de verontrustende verdwijning van een kind							
Iedere medewerker kent deze protocollen							
Nieuwe medewerkers krijgen opleiding over deze protocollen							
De protocollen worden systematisch toegepast, zonder interne drempels							
De protocollen worden systematisch toegepast, zonder externe drempels							

Open bijvragen:

- Zijn er de afgelopen jaren gevallen van kinderen geweest? Welke follow-up is er geweest? Zijn de kinderen gevonden?

2.4.4.6 Monitoring van de interne veiligheidsplannen

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Jaarlijks is er een interne monitoring en evaluatie van de veiligheidsplannen							
Jaarlijks is er een externe monitoring en evaluatie van de veiligheidsplannen							

2.4.5 Samenwerkingen in geval van risicovolle situaties en incidenten

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Er zijn goede afspraken over samenwerking met politie (over interventies, indienen van een klacht, specifieke vertrouwenspersonen)							
Er zijn specifieke afspraken met de politie over interventies indien er kinderen betrokken zijn							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden bij familiaal geweld zijn gekend							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden bij seksueel geweld zijn gekend							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden bij automutilatie en zelfdodingsgevaar geweld zijn gekend							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden bij nood aan psychiatrische ondersteuning geweld zijn gekend							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden met het jeugdparket zijn gekend							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden bij verslavingsproblematiek zijn gekend							
De doorverwijzingsmogelijkheden - samenwerkingsmogelijkheden met organisaties die minderjarige plegers van (seksueel) geweld begeleiden zijn gekend							
Opvangmedewerkers ervaren geen drempels bij deze samenwerkingen							

Open bijvragen:

- Welke drempels ervaren jullie in de doorverwijzing?

2.5 Onderwijs

Toegang tot onderwijs is fundamenteel voor de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van de kinderen.

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
In het centrum worden ouders en kinderen actief geïnformeerd over het schoolsysteem						
Alle kinderen in het centrum gaan naar school op redelijke afstand (en duur van vervoer) in een onderwijsvorm aangepast aan hun noden						
Ieder kind heeft (toegang tot) huiswerkbegeleiding, intern of via externe partnerschappen						
Ieder kind heeft toegang tot informaticamateriaal en internet.						
Vanuit het opvangcentrum is er een actieve dialoog met de scholen om het welzijn en welbevinden van kinderen in de centra te verhogen en pestgedrag te voorkomen						
Ouders en gezinsleden zijn actief betrokken bij het overleg met de school.						
Er is voor alle kinderen een aangepaste huiswerkruimte.						

Open bijvragen:

- Wordt de school geïnformeerd over het belang van het doorgeven van informatie in geval van incidenten/geweld (direct of indirect) tegen kinderen die in het centrum verblijven?
- Worden leerkrachten uitgenodigd om het centrum te bezoeken? Mogen ouders de school bezoeken?

2.6 Medische en psychische zorg

Een goede fysieke en geestelijke gezondheid is een voorwaarde opdat kinderen zich maximaal kunnen ontwikkelen.

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
<i>Alle kinderen in het centrum kunnen beroep doen op de nodige medische zorgen</i>						
<i>Er bestaat een kindspecifiek aanbod aan medische zorg in het centrum³</i>						
<i>Kinderen hebben effectief en binnen afzienbare tijd toegang tot psychologische zorg wanneer nodig</i>						
<i>Een aantal medewerkers zijn opgeleid om het toe leiden naar psychologische zorg van kinderen te begeleiden, rekening houdend met hun leeftijd en culturele achtergrond</i>						
<i>Kinderen hebben effectief en binnen afzienbare tijd toegang tot psychiatrische zorg wanneer nodig</i>						
<i>Alle opvangmedewerkers hebben een basiskennis in de werking en effecten van trauma</i>						
<i>Verskillende opvangmedewerkers hebben diepgaande kennis over de werking en effecten van trauma bij kinderen, met specifieke aandachtspunten per leeftijdscategorie</i>						
<i>Er is een aanbod rond psycho-educatie voor bewoners in het centrum</i>						
<i>Er bestaan samenwerkingsverbanden met gespecialiseerde diensten op vlak van geestelijke gezondheidszorg en psychosociaal welzijn</i>						
<i>Er bestaat een aanbod rond Early Childhood Education and Care (Zwangerschap -0-3 jarigen)</i>						
<i>Bewoners, inclusief kinderen, hebben toegang tot gezonde voeding</i>						
<i>Er gebeuren sensibilisatie-acties rond gezondheidsbevorderende voedingsgewoonten gericht naar gezinnen met kinderen</i>						

³ <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-healthcare>

Open bijvragen:

- Wat zijn de uitdagingen en interessante praktijken in uw centrum op het gebied van lichamelijke gezondheid (en de follow-up daarvan), met name voor kinderen?
- Wat zijn de uitdagingen en interessante praktijken in uw centrum op het gebied van geestelijke gezondheid (en de follow-up daarvan), met name voor kinderen?

2.7 Vrije tijd en kindvriendelijke ruimtes

2.7.1 Binnenruimtes: Aanwezigheid van speel- en ontspanningsruimtes voor kinderen en jongeren

Deze vragen veronderstellen dat deze ruimtes bestaan in het centrum. Indien niet, geef het aan in de rubriek “helemaal niet”.

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Er zijn binnenruimtes aangepast aan de noden van baby's en peuters (0-2) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn binnenruimtes aangepast aan de noden van kleuters (3-5) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn binnenruimtes aangepast aan de noden van lagere schoolkinderen (6-12) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn binnenruimtes aangepast aan de noden van tieners en adolescenten (12+) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn binnenruimtes aangepast aan de noden van 16+ die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							

Open bijvragen:

- Op welke manier zijn deze ruimtes aangepast aan de noden van de doelgroep?
  - Zijn deze ruimtes bruikbaar, toegankelijk, beschikbaar en veilig? Zo ja, hoe?
  - Wat zijn de drempels die verklaren waarom evt. weinig gebruikt worden?
  - Zijn deze ruimtes altijd toegankelijk of met specifieke uren?
  - Zijn deze ruimtes met of zonder toezicht voorzien?
  - Kan een gezin deze ruimte alleen gebruiken
  - Worden kinderen betrokken bij het ontwerp en de visie van deze ruimtes?
- Wat vertellen kinderen over deze ruimtes?
- Bestaat er een beleid over spelgedrag van kinderen in de algemene leefruimtes?

2.7.2 Buitenruimtes: Aanwezigheid van speel – en ontspanningsruimtes voor kinderen en jongeren

Deze vragen veronderstellen dat deze ruimtes bestaan in het centrum. Indien niet, geef het aan in de rubriek “helemaal niet”.

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
<i>Er zijn buitenruimtes aangepast aan de noden van baby's en peuters (0-2) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn buitenruimtes aangepast aan de noden van kleuters (3-5) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn buitenruimtes aangepast aan de noden van lagere schoolkinderen (6-12) die effectief gebruikt worden door de doelgroep.</i>							
<i>Er zijn buitenruimtes aangepast aan de noden van tieners en adolescenten (12+) die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							
<i>Er zijn buitenruimtes aangepast aan de noden van 16+ die effectief gebruikt worden door de doelgroep</i>							

Open bijvragen:

- Op welke manier zijn deze ruimtes aangepast aan de noden van de doelgroep?
  - Zijn deze ruimtes bruikbaar, toegankelijk, beschikbaar en veilig? Zo ja, hoe?
  - Wat zijn de drempels die verklaren waarom evt. weinig gebruikt worden?
- Zijn deze ruimtes altijd toegankelijk of met specifieke uren?
- Zijn deze ruimtes met of zonder toezicht voorzien?
- Kan een gezin deze ruimte alleen gebruiken?
- Worden kinderen betrokken bij het ontwerp en de visie van deze ruimtes?
- Wat vertellen kinderen over deze ruimtes?

2.7.3 Toegang tot extern aanbod

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
Kinderen en jongeren in het centrum nemen deel aan het jeugdwerk.						
Kinderen en jongeren in het centrum nemen deel aan de jeugdsport.						
Kinderen en jongeren in het centrum nemen deel aan cultuur (academie, muziekles, ...)						

Open bijvragen:

- Vanaf welke leeftijd nemen kinderen deel aan dit aanbod?
- Worden sport- en vrijetijdsvoorzieningen geïnformeerd over het belang van het doorgeven van informatie in het geval van incidenten/geweld (direct of indirect) tegen kinderen die in het centrum verblijven?

2.7.4 Ruimte voor spel en rust

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
Er zijn ruimtes en momenten voorzien waar kinderen tot rust kunnen komen (buiten hun kamer)						
Er zijn activiteiten voorzien voor kinderen om tot rust te kunnen (proberen) te komen						
Kinderen en hun ouders kunnen gebruik maken van aangepaste ruimtes om samen te kunnen spelen						

Open bijvragen:

- Waar komen de kinderen tot rust in het centrum?

2.8 Juridische begeleiding met specifieke aandacht voor kinderen

	Helemaal niet				Helemaal wel	Ik weet het niet
	1	2	3	4	5	
Kinderen en jongeren die zelf een verzoek om internationale bescherming hebben ingediend krijgen specifieke begeleiding						
Kindvriendelijke informatie, aangepast aan de taal en maturiteit van het kind is beschikbaar over de procedure						
Kinderen kunnen hun vragen over de procedure op een snelle en toegankelijke manier stellen						
In de juridische begeleiding is er specifieke aandacht voor mogelijke kindspecifieke risico's op vervolging in het vluchtverhaal van één of meerdere leden van het gezin						

Open bijvragen:

- Wat zijn de belangrijkste uitdagingen en interessante praktijken die ons centrum bestaan op het gebied van juridische ondersteuning?
- Hoe leeft het thema 'procedure' onder de kinderen?

2.9 Identiteitsontwikkeling bevorderen

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Kinderen en gezinnen kunnen banden met hun religie en cultuur onderhouden							
Het spreken van de moedertaal binnen het gezin wordt ondersteund							
Activiteiten om positief om te gaan met (culturele) verschillen worden georganiseerd							
Er is specifieke aandacht voor groepsdynamieken in het centrum							

Open bijvragen:

- Welke groepsdynamieken bestaan er in het centrum?

2.10 Kindvriendelijke informatie en participatie

	Helemaal niet				Helemaal wel		Ik weet het niet
	1	2	3	4	5		
Kinderen worden op een kindvriendelijke wijze geïnformeerd, in een taal/met beelden die zij begrijpen, over hun leven in het centrum							
Kinderen worden op een kindvriendelijke wijze geïnformeerd, in een taal/met beelden die zij begrijpen, over hun rechten							
Kinderen worden op een kindvriendelijke wijze geïnformeerd, in een taal/met beelden die zij begrijpen, over waar ze hulp kunnen krijgen							
Er wordt systematische nagegaan of kinderen de informatie hebben begrepen							
<i>Er is een duidelijk kader rond privacy en vertrouwelijkheid met betrekking tot kinderen (en hun ouders), rekening houdend met leeftijd en maturiteit</i>							
De beleving van kinderen wordt regelmatig bevraagd							
Kinderen worden in principe niet als tolk gebruikt							
De communicatie in het centrum wordt aangepast aan kinderen (beelden, voorspelbare plaatsen, ooghoogte, ...)							
Kinderen worden aangemoedigd om hun mening, zorgen en klachten kenbaar te maken							
Er wordt ingezet op zinvolle participatie van kinderen ⁴							
Er wordt teruggekoppeld naar de kinderen toe als hun mening is gevraagd /als ze aan participatie-activiteiten hebben deelgenomen							

Open bijvragen:

- Welke tools voor kindvriendelijke informatie missen er nog?
- Wat zijn mogelijke drempels om meer in te zetten op regelmatige participatie van bewoners?

⁴ Voor inspiratie : <https://www.childrenmigration.eu/childparticipation>

Tot slot: een open droomvraag...

Als je morgen opeens het budget en personeel zou hebben om het centrum kind- en gezinsvriendelijker te maken, welk project zou je dan in het centrum als eerste willen realiseren?

Kinderen en gezinnen vormen een bijzondere groep in de asielopvang. Hoe kan je de kansen van kinderen en gezinnen in de opvang versterken?

Meer informatie vind je op de [kcgezinswetenschappen.odisee.be](https://www.kcgezinswetenschappen.odisee.be), in het boek 'Kind zijn in een asielcentrum. Kansen versterken voor gezinnen na de vlucht' en de visietekst 'Kansen voor begeleide kinderen in asielopvang versterken.'

Scan de QR om deze te raadplegen.

* Coverfoto: © Filip Van Roe, Expertisecentrum Pedagogische Ondersteuning in Kinderopvang en School, Karel de Grote Hogeschool

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Huart Hamoiriaan 136, 1030 Schaarbeek

 facebook.com/gezinswetenschappen

 linkedin.com/company/kenniscentrum-gezinswetenschappen

 [@gezinswetensch](https://twitter.com/gezinswetensch)

kczgezinswetenschappen.odisee.be | odisee.be

Ontwikkeld in het kader van het AMIF-project “Kind in een asielcentrum: kansen van kinderen en gezinnen versterken in de praktijk” (2023-2025) in opdracht van Fedasil en in samenwerking met het Rode Kruis, Croix Rouge en Caritas.

